

CARLES MARTÍ :

(Alcalde de Reus)

Senyor Conseller que ens fa l'honor de venir en representació del senyor President de la Generalitat i senyor President del Congrés, senyores i senyors congressistes:

És molt grat per a mi expressar-vos la satisfacció que sent Reus pel fet que hàgiu escollit la nostra ciutat com a seu de l'Onzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.

El moment us asseguro que és oportú, ja que, precisament, en aquests dies, Reus està lluitant coratjosament perquè en aquesta ciutat s'installi una extensió de la Facultat de Medicina de Barcelona, i, a més, mentre vosaltres, entre els vostres actes preparàveu una conferència que el senyor Oriol Casassas ens donarà, referent al senyor Jaume Aiguader i Miró, l'Ajuntament, precisament aquests dies, l'havia declarat fill il·lustre de la nostra ciutat. Així és, doncs, que el moment és oportú. El lloc és també mereixedor d'aquest Congrés? Jo voldria dir-vos que sí i crec poder-vos-ho demostrar. Mireu, en aquesta ciutat, quan l'Ajuntament prepara un esdeveniment ciutadà, som uns noranta mil habitants, hem d'enviar a associacions i a entitats de tot tipus cent setanta-una salutacions. Quan Reus, per la seva festa major, vol triar una persona per fer el pregó, ens veiem amb un treball, ja que tenim una quantitat extraordinària de persones importants, fills de Reus i escampats pel món. Quan Reus vol fer un acte cultural, tenim llocs suficients.

Quant a persones, vull recordar-vos només uns noms il·lustres nostres, vull recordar-vos Fortuny, vull recordar-vos Gaudí, vull recordar-vos Prim i no vull oblidar tampoc, en aquest moment, un il·lustre company vostre: en Jaume Sabater i Vallès. I Quant a llocs vull parlar-vos del nostre Centre de Lectura, de l'Institut Pere Mata i d'aquesta sala on ara som.

Per tant, amics, com que la sinceritat és, crec jo, un element de modèstia, sincerament us dic que Reus mereixia l'honor que li heu fet.

Senyores i senyors congressistes, aus de bon auguri, que treballeu per la humanitat i que només us congregueu quan a les nostres pàtries hi ha democràcia i llibertat, en aquest moment no vull enterbolir aquesta agradable situació en què estem, veient-nos els uns als altres i convivint, parlant-vos de les greus dificultats que passa aquesta ciutat. Només vull dir-vos que, en aquests dies, la vostra agradable presència ens les farà oblidar. Que el vostre treball sigui fructífer. Benvinguts tots a Reus.

JOSEP LAPORTE :

Honorable Conseller de Cultura, Excellentíssim senyor Alcalde de Reus, senyors, senyors:

No caldrà que m'esforci gaire per a fer-vos comprendre, senyor Alcalde, com és de gran la meva satisfacció en trobar-me ací i en aquestes circumstàncies. Però sobre de les meves emocions em toca expressar-vos, en nom del Comitè Executiu i de tots els congressistes, el nostre agraïment no ja per les paraules que acabeu de pronunciar, sinó per tot allò que l'Ajuntament que presidí i la ciutat de Reus heu fet per tal d'acollir tots els que hi hem vingut, procedents de totes les terres de llengua catalana, amb la finalitat de prosseguir aquest seguici de trobades que, d'altra banda, tan bé reflecteixen els avatars de la nostra història col·lectiva a partir de mil nou-cents tretze, data de la celebració del Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana.

La seu de l'Onzè Congrés

D'aleshores ençà, Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, Ciutat de Mallorca i Perpinyà han estat successivament —i de vegades repetidament— seu d'aquestes reunions. Molts dels ací presents deuen saber que en cadascun dels dos últims Congressos fou designada, en principi, la ciutat de València com a futura seu del Congrés. Però en el moment que —deu fer un parell d'anys— els companys del País Valencià renunciaren a l'organització de l'Onzè Congrés, la Junta Directiva de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears prengué la decisió de celebrar-lo a les terres del Principat i cregué que Reus en seria l'emplaçament més idoni. En honor a la veritat, vull fer constar que no vaig intervenir en aquesta decisió, bé que, no cal dir-ho, em semblà molt encertada. I crec que ben objectivament és així, atès que Reus, tant en la seva història com en el seu present, compta amb mèrits sobrats per haver estat honorada amb la presència d'una reunió que si per un cantó té un caire científic-professional, per l'altre és una manifestació d'una voluntat clarament política: la del retrobament de la nostra identitat nacional.

Tothom sap que Reus ha estat, durant més d'un segle, la segona ciutat de Catalunya en nombre d'habitants, i altrament la importància de la seva vida cultural —tant o més que la de les activitats comercials— és ben coneguda arreu. Però segurament no és tan coneguda la contribució al desenvolupament de la Medicina a Catalunya d'una sèrie de fills de Reus i del Camp, de la mateixa manera que molts altres reusencs ho han fet en molts altres terrenys. Com recordava August Pi i Sunyer en la inauguració del Sisè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana,¹ en produir-se una veritable commoció renovadora a la segona meitat del

1. PI I SUNYER, AUGUST: Discurs inaugural. Sisè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Barcelona, 1930. Discursos inaugurals dels Congressos de Metges de Llengua Catalana. Publicació del II Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 1975.

El Comitè Executiu de l'XI.è Congrés.

Acte de benvinguda a l'Ajuntament de Reus.

segle XVIII la Medicina catalana experimentarà un clar progrés. És aleshores quan Pere Virgili, nascut a Vilallonga del Camp l'any 1699, després de crear a Cadis el Real Colegio de Cirugía, aconseguí el restabliment a Barcelona del Col·legi de Cirurgia, destinat a la formació de cirurgians per a l'exèrcit i que pot ésser considerat l'origen de la importantíssima escola de cirurgia catalana. I un altre cirurgià del Camp, gairebé contemporani de Virgili, Antoni de Gimbernà i Arboç, nascut a Cambrils l'any 1734, seguí en certa manera els passos de l'anterior, dirigí a Barcelona el Col·legi de Cirurgia i també l'Hospital de la Santa Creu, i aconseguí finalment la unificació dels estudis de Cirurgia amb els de Medicina.

Entrat ja el segle XIX, nasqué a Reus Pere Mata i Fontanet, el nom del qual porta l'Institut Mental emplaçat en els edificis creats pel geni de Domènech i Mun-taner. Mata estudià la carrera a Barcelona i estigué després exiliat a França per les seves idees liberals. Retornat a casa fou, entre d'altres coses, alcalde de Reus i més tard de Barcelona, diputat, senador, catedràtic de Medicina legal i Toxicologia a Madrid, on ocupà diversos càrrecs acadèmics i fins i tot fou governador civil. Mata, a més de metge psiquiatre, professor i polític, fou també, com és ben sabut, un escriptor prolífic en llengua castellana, però també escriví en català: l'any 1836 —és a dir, només tres anys després de l'aparició de l'*Oda a la Pàtria* de Bonaventura Carles Aribau— publicà al periòdic *El vapor* els poemes titulats "Lo vot complert", inclosos en diverses antologies de la nostra Renaixença.

La figura d'un altre reusenc il·lustre, metge, publicista i també polític, Jaume Aiguader i Miró, serà glossada en una sessió especial d'aquest Congrés, i per això no cal que ara ponderi la seva obra remarcable. Sense pretendre ésser exhaustiu vull assenyalar, però, que d'altres personalitats notables en el camp de la Medicina han nascut i han exercit a Reus en el curs d'aquesta època de la nostra renaixença cultural i política: la dinastia dels Roig, el pediatre Frias i el tisiòleg Jaume Sabater en constitueixen uns bons exemples. Tal com deia abans, doncs, l'executòria de Reus i la dels seus fills justifica ben amplelament la decisió que ha fet possible que avui ens hi trobem reunits.

El Congrés de Perpinyà

En cloure el seu discurs inaugural, fa quatre anys a Perpinyà, el doctor Alsina i Bofill, President del Desè Congrés, expressava el desig que fos "una fita en la trajectòria ascendent de la nostra cultura i de la nostra consciència col·lectiva".² No hi ha dubte que aquest desig fou ampleament assolit. Per un cantó, el Congrés de Perpinyà fou el del retrobament, no solament dels metges i biòlegs de llengua catalana, sinó també de molts altres professionals de les més diverses contrades, interessats en el repte que comporta el plantejament del problema de la salut en tota la seva amplitud. Només cal repassar la llista dels participants a la discussió de les dues Ponències —i molt especialment els que intervingueren en la segona, "Funció social de la Medicina"— per a comprovar aquest fet. Insistirem de seguida en les conseqüències d'aquells debats. Però, malauradament, en repassar les llistes de membres del Congrés veiem com, en un període relativament tan breu, un grup important dels que hi foren vinculats ens han deixat per sempre:

2. ALSINA I BOFILL, JOSEP: Discurs inaugural. Desè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Perpinyà, 1976. Llibre d'Actes. Barcelona, 1978.

Josep M. Batista i Roca, Pere Domingo, Antoni Esteve, Enric Ey, Pere Gabarró, Manuel Miserachs, Miquel Molins, Joan Obiols, Joan Puig i Sureda, Màxim Soriano, Josep Trueta, Antoni Vilanova i Ortiz... Això no obstant, el seu record ens acompanyarà durant molt de temps.

Durant aquests quatre anys hem tingut l'oportunitat d'assistir a una sèrie d'esdeveniments que, per coneguts i recents, no cal enumerar. Pel que fa al Principat, però, és evident que la reinstauració de la Generalitat, primer provisional, més tard estatutària, ens ha permès de recobrar un grau d'autogovern que, en el terreny de la sanitat, ens permet l'exercici —actual o immediat— d'àmplies competències. En aquest sentit, no hi ha dubte que les discussions de Perpinyà, a l'entorn del tema ja enunciat de la segona Ponència, han tingut una profunda repercussió en els plantejaments que els diversos grups polítics han fet de llurs respectives alternatives sanitàries. Bé que hi hagi, com és natural, divergències més o menys grans en alguns aspectes, ha estat àmpliament acceptat el concepte de salut allí definit: "la salut de l'home és aquella manera de viure que és autònoma, solidària i joiosa". En el llibre d'actes del Congrés, Jordi Gol fa una sèrie d'atinats comentaris a les discussions de Perpinyà,³ tot afirmant, per exemple, que cridar l'atenció sobre la salut és molt més important que no pas establir-ne una definició. I en aquest sentit Gol es planteja la pregunta de si la medicina i la sanitat són de fet una eina al servei de la salut o un fi en elles mateixes, tot reconeixent que un sistema sanitari muntat amb ideologia mèdica, amb ideologia de malaltia, ens porta a un atzucac.

Els determinants de la salut

La contemplació del problema de la salut en una perspectiva més àmplia és deguda a la coincidència de tres influències: els canvis en els problemes sanitaris, els avenços tecnològics i l'assumpció generalitzada de la responsabilitat pública en aquesta àrea.⁴ Pel que fa al primer tema, els estudis epidemiològics ens demostren que la disminució de la mortalitat per infeccions (i, per tant, l'allargament de l'esperança de vida) és deguda fonamentalment a una millora de la nutrició, a diversos factors ambientals (mesures sanitàries sobre l'aigua i els aliments) i a modificacions en la conducta (disminució dels índexs de natalitat); les mesures mèdiques personals —és a dir, la terapèutica medicamentosa realment eficaç— han estat introduïdes quan el canvi ja s'havia produït i, en molts casos, han tingut una influència dubtosa.⁵ D'altra banda, pel que fa als anomenats "problemes mèdics residuals" també seran els factors ambientals (lluïta contra la contaminació) i de modificació de la conducta (dieta adequada, pràctica d'un exercici físic suficient, supressió de tòxics com l'alcohol i el tabac) els que més contribuiran a una possible millora de la situació actual.

3. GOL, JORDI: Comentari del coordinador a la 2a. taula (La Salut) de la 2a. Ponència (Funció Social de la Medicina) del Desè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, Perpinyà, 1976. Llibre d'Actes. Barcelona, 1978.

4. McKEOWN, T.; LOWE, C. K.: An introduction to social Medicine. Second edition. Blackwell Scientific Publications. Oxford, 1974.

5. LAPORTE, JOSEP: Morbiditat i mortalitat globals i lluita contra el patògen. A "Influències terapèutiques". 4a. part de la I Ponència. Dinàmica de la Infecció. Desè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, Perpinyà, 1976. Volum editat a Barcelona, 1976.

Aquestes constatacions sobre el canvi que s'ha produït durant els últims cent anys en la problemàtica sanitària, juntament amb l'irreprimible increment dels costos produït pel progrés tecnològic, i amb la responsabilitat pública de l'assumpció d'aquests costos, obliga necessàriament a reconsiderar el tram de serveis mèdics que ja estan creant conflictes fins i tot a l'economia dels països més rics: el cost del sistema sanitari ja és superior al sis per cent del producte nacional brut en alguns llocs i amenaça arribar al deu per cent cap a l'any dos mil! Si tenim en compte ⁶ que en els països industrials avançats el progrés de la tecnologia i la sofisticació de les ciències mèdiques no han millorat darrerament les expectatives de vida, és evident que caldrà ésser molt exigents en la valoració de l'explosió de la despesa sanitària.

Cal, doncs, anar a un aprofitament millor dels recursos en el camp de la sanitat, tot reconsiderant-ne les prioritats. No es tracta, en cap cas, de donar la raó als detractors sistemàtics de la Medicina, com per exemple Ivan Illich,⁷ sinó de replantejar el paper dels diversos tipus d'assistència sanitària més al servei de la salut que no pas al de la cura de la malaltia. En efecte, en un sentit ampli, l'assistència encaminada al manteniment de la salut es pot desenvolupar en tres àrees: la prevenció, la cura del malalt en serveis que permeten investigació i tractament de la malaltia, i la cura o assistència del malalt o impossibilitat que no requereix una intervenció activa. L'experiència acumulada fins ara demostra que resulta molt més eficaç i rendible l'actuació preventiva que el tractament de la malaltia ja declarada.⁸ D'altra banda, és evident que els recursos destinats a la cura dels malalts crònics i, en general, als serveis socials sol ésser molt limitada. Per tot això, tot i reconeixent la utilitat de les línies tradicionals de la recerca biomèdica, la tendència mundial actual és la de desplaçar recursos cap als altres camps,⁹ tot insistint en la necessitat d'una àmplia acció preventiva i en la importància d'una atenció primària extensa i eficaç que, indubtablement, ha d'evitar la innecessària sobreocupació dels centres hospitalaris més sofisticats.

No hi ha dubte que aquest canvi en l'enfocament del sistema sanitari s'haurà de veure reflectit també en la formació de tot el personal que hi ha de prestar serveis i, molt especialment, en la dels metges. Tot i suposant que les Facultats de Medicina funcionin correctament, cal reconèixer que, atès que són instal·lades a l'entorn d'institucions hospitalàries, en el millor dels casos forneixen una instrucció esbiaixada cap a determinats tipus de malalts, mentre que no es presta una atenció suficient ni a certs tipus de malalties —possiblement menys espectaculars, però molt més freqüents a la pràctica— ni, en general, als aspectes preventius. Una demostració palmària d'aquestes greus limitacions és el reconeixement de la "medicina de família" com a especialitat mèdica a cursar un cop acabada la llicenciatura...

6. ESPASA I OLIVER, RAMON: Pròleg. La Sanitat a Catalunya. Servei Central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1980.

7. ILLICH, IVAN: Medical Nemesis. Calder and Boyars Ltd. London, 1975.

8. McKEOWN, THOMAS: The role of Medicine. Dream, mirage or nemesis? The Nuffield Provincial Hospitals Trust. London, 1976.

9. COCHRANE, A. L.: Effectiveness and efficiency. Random reflections on Health Services. The Nuffield Provincial Hospitals Trust. London, 1972.

L'evolució de la salut a Catalunya

En el sentit ampli que actualment donem al terme salut, resulta pràcticament impossible fixar quin és l'estat sanitari actual de Catalunya, i encara més establir comparacions sobre l'evolució d'aquest paràmetre al llarg dels anys. Hi ha, encara, una dificultat suplementària. Tot i que, per a quantificar l'estat de salut, ens conforméssim a establir comparacions entre paràmetres òbviament negatius (com ho són els diferents índexs de mortalitat i morbiditat), topariem amb la dificultat insalvable que representa la manca de dades fiables. Aquest fet —és a dir, les greus deficiències de les estadístiques existents— ja fou constatat pel President del Quart Congrés de Metges de Llengua Catalana, doctor Josep Pascual, en el discurs inaugural d'aquella reunió celebrada a Girona l'any 1921.¹⁰ Tretze anys després, Serra i Rabert a la ponència "Les realitats endemo-epidèmiques de Catalunya"¹¹, presentada al Vuitè Congrés, plantejava la gravetat de la situació i feia una crida als metges catalans per tal que amb llur decidida col·laboració possibilitessin l'elaboració d'estadístiques fiables. En aquella època, l'assumpció de competències en aquest camp per part de la Generalitat permeté la modificació del sistema de declaració, fet que, si bé produí una petita millora de la situació, no resolgué el problema ni molt menys, tal com ens demostren una sèrie de dades aportades per l'esmentat autor. Tampoc en els moments actuals, malauradament, no disposem d'una informació sanitària suficient ni adequada.¹² La correcció d'aquesta mancança haurà d'ésser, sens dubte, un dels objectius prioritaris si volem partir d'elements d'informació suficients per realitzar una tasca positiva. Amb tot, les comparacions que poden ésser establertes amb els indicadors més fiables (tot i que siguin incomplets i tècnicament limitats) ens demostren que la situació sanitària del país és ara molt diferent de la que existia quan, fa seixanta-set anys, es reuní el Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana. La mortalitat general ha passat de més de 21 per mil habitants a menys de 8 en els moments actuals; les xifres de mortalitat infantil s'han reduït unes nou vegades i la mortalitat maternal ha baixat més de vint-i-cinc vegades!¹³ Totes aquestes xifres són encara susceptibles de millora, però és ben cert que les diferències amb els països capdavaners han experimentat una notable disminució. Des d'un punt de vista més qualitatiu, l'anàlisi de les causes de mort ens demostra a bastament les enormes diferències de les respectives problemàtiques sanitàries. Així, per exemple, a l'època del Primer Congrés les causes de mort més importants a les capitals catalanes eren les infeccions en conjunt (575 per 100.000 habitants), les malalties de l'aparell respiratori (477), les afeccions cardio-circulatories (437), la

10. PASCUAL, JOSEP: Discurs inaugural. Quart Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Girona, 1921. Discursos inaugurals dels Congressos de Metges de Llengua Catalana. Publicació del II Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 1975.

11. SERRA I RABERT, FRANCESC: Les realitats endemo-epidèmiques de Catalunya. Vuitè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Segona Ponència. Barcelona, 1934.

12. GENERALITAT DE CATALUNYA: La Sanitat a Catalunya. Servei Central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1980.

13. SALLERAS SANMARTÍ, LLUÍS: Análisis de los indicadores de mortalidad maternal perinatal e infantil en España y Cataluña. Tesis doctoral. Barcelona, 1979.

tuberculosi (256), les meningitis (129), el càncer (95) i els accidents (37).¹⁴ A les darreres estadístiques conegudes¹⁵ sobre taxes de mortalitat del total de la població catalana (1976) les causes més freqüents són les malalties de l'aparell circulatori (357), els tumors malignes (156), les afeccions respiratòries (85), les malalties de l'aparell digestiu (47) i els accidents, emmetzinaments i violències (37).

Bé que els canvis produïts en la classificació internacional de malalties, la manca d'un procés d'estandardització de les dades i les altres insuficiències estadístiques ja esmentades no ens permetin de fer una comparació exacta dels estats mòrbids d'una i altra època, les grans diferències que acabem d'assenyalar ens donen una idea ben clara del canvi que s'ha produït.

Aquestes constatacions, això no obstant, no ens poden permetre de sentir-nos gaire satisfets de la situació actual. En primer lloc, voldria fer notar que es tracta d'una anàlisi global: si examinéssim la situació comarca per comarca veuríem com són de grans les diferències que hi ha, en línies generals, entre les pertanyents a les zones econòmicament més desenvolupades i les que formen part de l'anomenada Catalunya pobra. D'altra banda, és obvi que, fins i tot dintre del camp de les infeccions, persisteixen a casa nostra una sèrie de problemes (l'endèmia d'infeccions transmeses per l'aigua i l'elevada prevalença de la tuberculosi i de la lepra, per exemple) que han estat molt més ben resolts a pràcticament tots els països del món civilitzat. No hi ha dubte que en aquest terreny és encara molt gran la tasca que resta per fer.

Però, si deixem de banda les infeccions (sense oblidar tampoc el perill que representa l'eventual aparició de nous problemes en aquest sector), tothom estarà d'acord a afirmar que ara els principals conflictes sanitaris vénen d'altres bandes: les principals causes de mort abans enumerades ens ho demostren ben bé. No hi ha dubte que la salut humana es veu amenaçada, sobretot actualment, no pels gèrmens infecciosos, sinó per processos degeneratius en la gènesi dels quals intervenen factors genètics ben cert, però també —com abans ha estat assenyalat— un seguit de factors ambientals i d'altres derivats dels hàbits de l'individu. En aquest sentit, és evident que les mesures preventives adquireixen la màxima importància per tal de contribuir al manteniment de la salut. A l'hora d'escollir els temes prioritaris per l'Onzè Congrés aquests problemes foren, sens dubte, els factors decisius: una de les ponències és dedicada al càncer —un dels principals flagells actuals— i l'altra s'ocupa dels perills de la contaminació, que tenen tanta importància com a factors etiològics de moltes de les dolències ara més habituals. També, n'estic segur, la contribució dels estudiants serà important: ja m'he referit abans al tema de l'ensenyament que ells han escollit de manera prioritària.

El futur dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.

Les meves primeres paraules es referien a la història dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana iniciats a Barcelona l'any 1913. Deia aleshores, i ho repeteixo ara, que la història dels Congressos reflecteix ben bé la Història (amb majúscula) de la nostra comunitat cultural, de la nostra llengua. Per això, el Con-

14. SEGURA, ANDREU: Comunicació personal.

15. GENERALITAT DE CATALUNYA: Butlletí epidemiològic de Catalunya. Volum I. Setmanes 1a. a 4a. Any 1980.

grés de Perpinyà fou el Congrés del retrobament, el Congrés de l'engrescament per a molts —o del reengrescament per a la minoria que celebrava de fet el seu retrobament a Perpinyà tot tancant un parèntesi de justament quaranta anys. El doctor Alsina i Bofill deia en el seu discurs inaugural: "No és massa agosarat de pensar que aquest Congrés pugui ésser l'inici d'una nova etapa de la vida acadèmica del nostre país, de la presa de consciència col·lectiva del nostre estament".² I la resolució final del Congrés de Perpinyà afirmava: "Considerem un dret inalienable per a tots els ciutadans dels Països Catalans l'ús de la nostra llengua a tots els nivells d'ensenyament i de relació, tant en els àmbits privats com en els oficials".¹⁶ Cal reconèixer que la situació, en aquests quatre anys, ha canviat notablement. Pel que fa a Catalunya, l'Estatut vigent reconeix que el català n'és la llengua pròpia i proclama la seva oficialitat. És ben cert que les conseqüències d'una repressió tan duradora i tan profunda tardaran a esborrar-se. Però també és ben cert que ara és a la nostra mà la solució del problema. Per això, tot i reconeixent que resta un gran esforç a fer, em sembla que és ben lícit d'inscriure aquest Congrés que avui iniciem en el marc de la normalització de l'ús del català, com una mostra més de les activitats que a tots els nivells de la vida mèdica i del món científic en general es van produint de la manera més natural. En el terreny estricte de la Medicina catalana els exemples d'aquesta normalització són ben nombrosos: la necessitat d'una segona edició ja realitzada del Vocabulari Mèdic de l'Acadèmia,¹⁷ la publicació de diverses revistes professionals en català, l'ús cada cop més freqüent de la nostra llengua en reunions i congressos, l'aparició de diverses publicacions oficials, en són uns bons exemples. Un procés semblant s'està produint en el terreny no solament de la Biologia, sinó en el de moltes altres ciències experimentals i aplicades.

Certament, la situació no és ben bé igual ni a totes les comarques catalanes ni a la resta de països on la llengua catalana, en qualsevol de les seves varietats, segueix essent viva i hi ha estat legalment reconeguda. En aquest sentit, també haig de lamentar que la participació en aquest Congrés de companys procedents del País Valencià, de les Illes i de les altres contrades on el català és present sigui quantitativament ben limitada, malgrat els esforços que el Comitè Executiu ha fet en l'etapa de preparació d'aquesta reunió. Em consta, això no obstant, que aquest fet no és degut a una manca de vitalitat de la llengua ni a cap mena d'indiferència per part dels grups que, també en aquests indrets, s'esforcen per tal d'aconseguir la normalització d'una situació que, per culpa de certs malentesos i d'algunes actuacions irresponsables, s'ha produït en alguns llocs. En aquest sentit, vull manifestar que tant el President del Consell Interinsular com el Director de Sanitat del Molt Illustre Consell General del Principat d'Andorra ens han acollit molt cordialment i ens han expressat el seu desig que una propera reunió sigui celebrada en llurs territoris respectius. Estic segur de reflectir el sentiment general d'aquest Congrés en expressar el desig que en el futur es pugui anar celebrant en indrets ben diferents del domini lingüístic del català, prescindint dels límits administratius o polítics, sense altre ànim que el de contribuir tots plegats a la normalització de la llengua comuna tot discutint els principals problemes del moment en el camp de la salut.

Finalment, en nom del Comitè Executiu d'aquest Onzè Congrés voldria expressar el desig que, abans de la cloenda de les seves sessions, siguin discutits una

16. DESÈ CONGRÉS DE METGES I BIÒLEGS DE LLENGUA CATALANA: (Perpinyà, 1976): Declaració. Llibre d'Actes. Barcelona, 1978.

17. ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES DE CATALUNYA I DE BALEARS: Vocabulari mèdic. Segona edició. Barcelona, 1979.

sèrie de possibles plantejaments de cara al futur. Per un cantó, se'ns ha proposat la reinstauració de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana; per un altre, els professionals de la sanitat que no són metges (farmacèutics, veterinaris, diplomats d'infermeria, assistents socials...) ens consta que també voldrien integrar-se en aquesta empresa que pretén ensems normalitzar la nostra llengua i lluitar a favor de la salut de tota la nostra collectivitat. En qualsevol d'aquests sentits és obvi que la tasca que ens espera és dura i complexa. Però tots hi contribuïrem de gust si fem nostres les paraules amb què August Pi i Sunyer tancava el seu discurs pronunciat l'any 1930 al Saló de Cent de Barcelona en inaugurar el Sisè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana: "És pel nostre treball, sobretot, que serem patriotes. Perquè si el saber és la fruïció, el saber és també la força." ¹

ANDREU SEGURA :

(Secretari del Congrés)

Honorable Conseller, Excel·lentíssim senyor Alcalde, senyor President, companys, senyores i senyors:

Cal que aquestes paraules serveixin per a agrair primer de tot al senyor Alcalde la seva benvinguda que, com ja vam comprovar ahir a l'Ajuntament no ha estat solament protocol·lària; i, després a totes aquelles persones que han fet possible la celebració de l'onzena edició del Congrés de Metges i Biòlegs que s'iniciarà oficialment dintre d'uns moments.

Han estat moltes les aportacions fetes des de posicions personals ben diverses, i, convé molt de remarcar-ho, des de posicions ideològiques, polítiques i professionals diferents, les quals, aplegades, ens han permès de trobar-nos avui. Així mateix, és des d'un sentit elemental de justícia que hem de reconèixer l'esforç decidit de totes les persones i entitats que han col·laborat en l'organització d'aquesta edició. És evident, però, que aquest reconeixement afecta de forma exclusiva el capítol d'encerts que, en el seu cas, pugui anotar-se l'Onzè Congrés, perquè els errors i els defectes són responsabilitat íntegra del Comitè Executiu.

El programa d'activitats, del que us estalvio l'esment perquè tots en disposeu, és dens i una miqueta d'oli no li vindrà gens sobrer. Així, la Secretaria estarà oberta a qualsevol suggeriment i encara més a qualsevol mena de crítiques que, ben segur, podran millorar-ne el funcionament. Però, naturalment, allò més important del Congrés són els seus actes: les ponències, les comunicacions, les presentacions i els debats que al seu voltant es vagin produint. En aquest sentit, voldria expressar un convenciment compartit per la majoria de companys del Comitè Executiu, i és que l'interès i la utilitat, i qui sap si també la continuïtat dels Congressos, depenen de la seva capacitat de connectar amb els problemes sanitaris reals de les nostres collectivitats i d'aportar-hi elements per a llur solució. Les ponències centrals poden respondre perfectament a aquest plantejament, però no em vull estar d'esmentar que les altres activitats gaudeixen també d'aquesta característica. I és amb expectació que esperem les comunicacions i les taules rodones organitzades pels estudiants de diverses ciències de la salut, els quals tractaran d'esbrinar les perspectives laborals dels treballadors sanitaris, o els problemes de l'ensenyament de totes les matèries relacionades. Com és amb

un interès ben pràctic que esperem disposar, a partir d'avui a la tarda, de l'Índex Farmacològic realitzat pel Comitè d'Informació i Documentació Sanitàries de l'Acadèmia, que a ben segur servirà per a disminuir el perill que per a la salut de les nostres collectivitats significa l'abús i el mal ús dels medicaments, i, tal vegada, per a racionalitzar la disbauxa actual d'aquest aspecte de la Sanitat.

Fins a la vuitena edició els Congressos reuniren, d'una forma gairebé exclusiva, professionals de la Medicina. El vuitè, que se celebrà a Barcelona el 1934 fou el primer de metges i biòlegs. Perpinyà fa quatre anys va fer-se ressò de les veus de polítics, científics socials, farmacèutics, veterinaris, ATS, Assis-tents Socials i dels estudiants, i, també, és clar, dels biòlegs i dels metges. L'on-zena edició, seguint aquest camí, compta amb una participació plural des de tots els punts de vista.

Oriol Casassas ens deia el 1977 al Price-Congrés que “quan un poble és tenaç, sempre surt amb la seva”. Tot just encetada la tardor del 1980, potser convindria preguntar-nos si ho som de tenaços i, sobretot, quina és la nostra per tal que ens en sortim. Aquesta edició del Congrés és tota una oportunitat per a comprovar-ho. Bona feina a tothom i, una vegada més, moltes gràcies.

MAX CAHNER :

(Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació)

Excell nt ssim Senyor Alcalde de Reus, Senyor President del Congrés, Honorable Conseller de Sanitat:

He de manifestar-vos que el nostre President tenia un interès extraordinari a assistir a aquest acte d'obertura, tant per la importància que la Medicina i la Biologia tenen en la vida collectiva dels pobles, com pel prestigi que els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana han tingut en la història de la nostra vida científica; i també, com tothom sap, pel fet que el nostre President havia escollit de jove com a professió la de metge.

Com que d'altra banda el President em manifest  la seva voluntat d'assistir a l'acte de clausura, no voldria que les meves paraules es transformessin en un parlament. Però tanmateix permeteu-me que remarqui un aspecte comú de tots aquests Congressos, que és la clara voluntat que s'hi expressa al llarg de la seva història en defensa de la unitat de la llengua i de la cultura catalanes i de la necessitat del treball en comú de tots els homes de ciència dels Països Catalans.

L'actualitat d'aquest aspecte que ara esmento ja la coneixeu: es tracta de l'atemptat —per dir-ho d'alguna manera— que s'ha volgut fer contra la unitat de la nostra llengua amb l'excusa de l'aplicació de l'ensenyament del català a les escoles del País Valencià, per part d'uns... jo crec que n'hauríem de dir irresponsables.

El fet que les institucions polítiques dels diversos països de llengua catalana siguin en aquest moment històric plenament independents entre si, no autoritza ningú de dins o de fora de la nostra comunitat a intentar de dividir la unitat de la nostra llengua i de la nostra cultura. La llengua catalana i la nostra cultura

en la seva totalitat són pròpies del Principat de Catalunya com també pròpies del País Valencià, de les Illes o de la Catalunya Nord.

¿Com podem pensar que no pertanyen a la nostra cultura Ramon Llull o bé Arnau de Vilanova o Anselm Turmeda o Jordi de Sant Jordi, Ausiàs Marc o Joanot Martorell o Jaume Roig, i fins i tot persones que no redactaren la seva obra, científica o filosòfica en aquest cas, en català, com Lluís Vives? Sense oblidar tampoc aquell memorable Manuel Corachan, que havia de presidir precisament a València l'any 1938 el Desè Congrés, que la Guerra Civil no féu possible.

Fets com els que estic esmentant no han de fer, ni fan, perdre les nostres conviccions, els nostres propòsits. I els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, que ja tenen una llarga tradició en aquesta tasca de relacionar homes de tots els Països Catalans, són sens dubte una confirmació. I he de dir —i em sembla reflectir amb això el pensament d'un gran nombre de ciutadans de la nostra comunitat— que n'estem profundament agraïts.

Tanmateix, no és pas l'única tasca que han fet, que fan i que han de fer aquests Congressos. Esperem d'aquest Onzè Congrés una nova contribució al progrés de la nostra comunitat.

Es per això que declaro obert, en nom del President de la Generalitat, aquest Congrés.